

Crna Gora
Kabinet predsjednika Vlade
Kancelarija za evropske integracije

N A C R T

DVADESET SEDMI KVARTALNI IZVJEŠTAJ O UKUPNIM AKTIVNOSTIMA U OKVIRU
PROCESA INTEGRACIJE CRNE GORE U EVROPSKU UNIJU,
za period jul - septembar 2020.

Podgorica, oktobar 2020.

S a d r Ź a j

1. Politički dijalog Crne Gore i Evropske unije	3
2. Pregovori o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji.....	4
2.1. Informisanje javnosti o procesu pristupanja Evropskoj uniji.....	8
2.2. Aktivnosti Odbora za evropske integracije Skupštine Crne Gore u pregovaračkom procesu.....	9
3. Usklađivanje zakonodavstva s pravnom tekovinom EU	10
4. Instrument pretpristupne podrške - IPA.....	11
4.1. IPA II – 2014-2020	11
Instrument za evropsku integraciju.....	12
Programi Višekorisničke Ipe	12
Zapadnobalkanski investicioni okvir (ZIO).....	12
Programi EU.....	13
Regionalna i teritorijalna saradnja	13
4.2. Tvining i Tajeks	16
4.3. Makroregionalne strategije	17

1. Politički dijalog Crne Gore i Evropske unije

Izveštajni period obilježio je nastavak borbe Crne Gore i drugih evropskih država sa pandemijom virusa Covid 19, pa su susreti državnog vrha Crne Gore s predstavnicima institucija i država članica Evropske unije (EU) organizovani u znatno manjem obimu, a većina od njih je održana u formi video sastanaka.

Među sastancima se izdvajaju susreti predsjednika **Mila Đukanovića** i predsjednika Skupštine **Ivana Brajovića** s ministrom odbrane Slovačke **Jaroslavom Nađem** (*Jaroslav Nađ*) održani 24. VIII 2020. u okviru posjete ministra Crnoj Gori. Predsjednik Đukanović je zahvalio na podršci koju Slovačka pruža evropskoj integraciji Crne Gore, uz podsjećanje na važnost integracije Zapadnog Balkana u cilju pune stabilnosti i razvoja regiona. Ministar Nađ je izrazio očekivanje u vezi sa daljim napretkom Crne Gore u procesu pristupanja Evropskoj uniji i punopravnim članstvom imajući u vidu njen dosadašnji stepen pripremljenosti, koji je, kako je ocijenio, najbolji u regionu.

Pored toga, održani su i sljedeći susreti crnogorskih zvaničnika s zvaničnicima država članica EU i predstavnicima institucija Unije, poput:

- sastanka predsjednika Vlade **Duška Markovića** s predsjednikom Evropskog savjeta **Šarlom Mišelom** (*Charles Michel*), predsjednikom Evropskog parlamenta **Davidom Sasolijem**, potpredsjednikom Evropske komisije i visokim predstavnikom za vanjsku politiku Evropske unije **Džozefom Borelom** (*Josep Borrell*) i s komesarom za proširenje i evropsku susjedsku politiku **Oliverom Varheljijem** (*Olivér Várhelyi*), tokom posjete Briselu 13. VII 2020. Sa pomenutih sastanaka poslate su jasne poruke o perspektivi i očekivanjima da će Crna Gora snažno nastaviti svoju evropsku integraciju, da će odgovoriti na ono što su trenutni izazovi i potrebe u tom procesu, prije svega na polju jačanja vladavine prava koja uključuje dalju reformu pravosuđa, borbu protiv kriminala i korupcije, i pitanje medijskih sloboda. Osim toga, pozdravljeno je prihvatanje nove metodologije i istaknuto da će investicioni plan za Zapadni Balkan, koji EU priprema za jesen, imati veliki značaj u razvoju regiona i oporavku ekonomije od posljedica pandemije Covid 19.

- razgovora ministra vanjskih poslova **Srđana Darmanovića** i mađarskog ministra vanjskih poslova i trgovine **Petera Sijarta** (*Péter Szijártó*) 30. VII 2020, video sastanka ministara vanjskih poslova država članica Centralno-evropske inicijative (CEI), koji se održao 24. IX 2020. u okviru crnogorskog predsjedavanja, a na kojem je učestvovao i evropski komesar za susjedsku politiku i proširenje **Oliver Varhelji**, kao i učešće ministra Darmanovića na sastanku Alijanse za multilateralizam u organizaciji ministara vanjskih poslova Njemačke i Francuske.

2. Pregovori o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji

Ukupan bilans rezultata Crne Gore u dosadašnjem toku pregovaračkog procesa su otvorena sva 33 pregovaračka poglavlja, od kojih su tri privremeno zatvorena.

U izvještajnom periodu, u procesu pregovora realizovane su sljedeće aktivnosti:

Vlada je 2. VII 2020. usvojila Dvadeset peti kvartalni izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju za period januar – mart 2020. i Informaciju o Dopuni 6. Finansijskog sporazuma za Nacionalni program za Crnu Goru u okviru IPA komponente I – Podrška tranziciji i izgradnji institucija za 2011. godinu s Predlogom dopune Sporazuma.

Vlada je 16. VII 2020. usvojila Informaciju o potrebi obezbjeđivanja pozajmice za realizaciju aktivnosti na projektu u okviru Interreg IPA CBC programa Italija – Albanija - Crna Gora.

Vlada je 30. VII 2020. usvojila Izvještaj o realizaciji Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji za I i II kvartal 2020. godine.

Takođe, na istoj sjednici usvojeni su Predlog odluke o izmjeni Odluke o obrazovanju Radne grupe za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblast pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na pregovaračko poglavlje 5 – Javne nabavke, kao i Predlog odluke o izmjeni Odluke o obrazovanju Radne grupe za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblast pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na pregovaračko poglavlje 24 – Pravda, sloboda i bezbjednost.

Vlada je 6. VIII 2020. usvojila Informaciju o uključivanju Revizorskog tijela Crne Gore kao korisnika projekta tehničke podrške „TA-MONTENEGRO/No. 351“ u okviru Interreg IPA programa prekogranične saradnje Italija - Albanija - Crna Gora 2014-2020, sa Predlogom Dopune Sporazuma o sprovođenju projekta tehničke podrške „TA-MONTENEGRO/No. 351“ između Regije Pulja i Kancelarije za evropske integracije i predlogom Sporazuma o partnerstvu za sprovođenje projekta tehničke podrške „TA-MONTENEGRO/No. 351“ između Kancelarije za evropske integracije i Revizorskog tijela Crne Gore, Informaciju o Finansijskom sporazumu između Evropske komisije, Crne Gore i Republike Albanije za 2019. godinu, u okviru IPA II Programa prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija 2014-2020, s Predlogom Sporazuma i Informaciju o Finansijskom sporazumu za 2019. godinu između Evropske komisije, Crne Gore i Kosova, u okviru IPA II Programa prekogranične saradnje Crna Gora – Kosovo 2014-2020, s Predlogom Sporazuma.

U oblasti reforme javne uprave, Ministarstvo javne uprave je 5. VIII 2020. uputilo **javni poziv organima, organizacijama, udruženjima i pojedincima da se uključe u pripremu Strategije reforme javne uprave u Crnoj Gori 2021-2025.** i dostave svoje inicijative, predloge, sugestije i komentare. Strategijom reforme javne uprave 2021-2025. će se na osnovu rezultata eksterne evaluacije o sprovođenju Strategije reforme javne uprave 2016-2020. definisati dalji pravci reforme javne uprave, oblasti i ciljevi reforme, indikatori uspjeha, način praćenja i sprovođenja strategije, kao i sva druga pitanja koja su od značaja za proces reforme javne uprave. Akcionim planom za period 2021-2022. će se definisati aktivnosti, nadležne institucije, rokovi, indikatori, kao i potrebna budžetska sredstva, izvori finansiranja i druga pitanja od značaja za sprovođenje strategije.

U okviru pregovaračkog poglavlja 23 – Pravosuđe i temeljna prava, Skupština je 1. VII 2020. donijela **Zakon o životnom partnerstvu lica istog pola**, kojim se uređuje zaključenje i prestanak životnog partnerstva lica istog pola, vođenje registra partnerstava te prava i dužnosti lica koja su zaključila partnerstvo. Zakonom je omogućeno da istopolne zajednice uživaju ista prava kao heteroseksualni parovi, samo bez mogućnosti usvajanja djece. Posebno je normirano izdržavanje po osnovu partnerstva, a regulisani su imovinski odnosi partnera, kao i prava i obaveze u sistemu obaveznog zdravstvenog osiguranja i zdravstvene zaštite te prava iz socijalne i dječje zaštite. Skupština je 16. VII 2020. donijela **Zakon o alternativnom rješavanju sporova**, kojim se obezbjeđuje jedinstven pristup alternativnom rješavanju sporova, dodatno podstiče upotreba medijacije i drugih načina alternativnog rješavanja sporova i osigurava da se poštuju jednaki standardi kvaliteta vanskudskog rješavanja sporova. Skupština je 27. VII 2020. donijela **Zakon o medijima i Zakon o nacionalnom javnom emiteru Radio i Televizija Crne Gore**. Zakonom o medijima uređuju se osnovni principi slobode medija, slobode izražavanja slobodnog osnivanja medija, javnosti medijskog vlasništva, transparentnosti oglašavanja u medijima, zaštite medijskog pluralizma, prava, obaveze i odgovornosti u informisanju, zaštita posebnih prava, pravo na odgovor i ispravku, čuvanje i pravo uvida u medijski zapis i druga pitanja od značaja za rad medija. Zakon o nacionalnom javnom emiteru Radio i Televizija Crne Gore sadrži normativne pretpostavke potrebne za institucionalno, politički i finansijski nezavisan javni servis, pri čemu su ojačani postojeći i definisani novi instituti. Naročito je važno da zakon tretira i pitanja konflikta interesa članova Savjeta javnog servisa te kriterijuma za njihov izbor, a uvodi se i institut Ombudsmana RTCG i Upravni finansijski odbor. Skupština je 31. VII 2020. donijela **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o tajnosti podataka**. Ovim zakonom propisuju se nadležnosti organa u postupku izdavanja dozvola za pristup tajnim podacima za zaposlene u Ministarstvu odbrane i Vojsci Crne Gore i koriguju pojedine odredbe važećeg zakona radi preciznijeg tumačenja i primjene. Vlada je 30. VII 2020. usvojila **Izveštaj o radu Komisije za praćenje postupanja nadležnih organa u istragama slučajeva prijetnji i nasilja nad**

novinarima, ubistava novinara i napada na imovinu medija, za period od 23. II 2019. do 23. V 2020.

U okviru pregovaračkog poglavlja 24 – Pravda, sloboda i bezbjednost, 1. VII 2020. stupio je na snagu **Sporazum o statusu između Crne Gore i Evropske unije o aktivnostima koje sprovodi Evropska agencija za graničnu i obalsku stražu u Crnoj Gori**, koji je potpisan 7. X 2019. u Luksemburgu. Sporazum predstavlja pravni osnov za saradnju službenika granične policije Crne Gore i službenika Evropske agencije za graničnu i obalsku stražu u Crnoj Gori. Na osnovu ovog sporazuma, u zavisnosti od procjene, granične provjere će zajedno s pripadnicima domaće policije sprovoditi i evropski policijski službenici. Sporazumom su predviđene i ekspertske obuke i stručna pomoć EU u nadgledanju onih djelova granice koji su susjedni nekoj državi članici EU.

U okviru pregovaračkog poglavlja 1 – Sloboda kretanja robe, 27. VII 2020. donijet je **Zakon o lijekovima**, koji predstavlja osnovu za unapređenje zakonodavnog okvira, a sve u cilju ispunjenja prvog završnog mjerila u ovom poglavlju. Ovim zakonom se utvrđuju uslovi za proizvodnju, promet i ispitivanje lijekova za humanu upotrebu i upotrebu u veterinarstvu, kao i mjere za obezbjeđivanje kvaliteta, bezbjednosti i efikasnosti lijekova, a od velikog značaja je za funkcionisanje cjelokupnog zdravstvenog sistema u dijelu sprovođenja propisa u Crnoj Gori od strane regulatornih tijela. Osim toga, Vlada je 16. VII 2020. utvrdila **Predlog zakona o standardizaciji**, koji je upućen u skupštinsku proceduru. Ovim zakonom uređuje se organizovanje i djelatnost nacionalnog tijela za standardizaciju Crne Gore, donošenje, objavljivanje, povlačenje i primjena crnogorskih standarda i srodnih dokumenata i druga pitanja od značaja za standardizaciju.

U okviru pregovaračkog poglavlja 4 – Sloboda kretanja kapitala, Vlada je 11. IX 2020. utvrdila **Predlog zakon o uporedivosti naknada povezanih sa računom za plaćanje potrošača, prebacivanju računa za plaćanje potrošača i računu za plaćanje sa osnovnim uslugama i Predlog zakona o međubankarskim naknadama i posebnim pravilima poslovanja u vezi sa platnim karticama**, a vezani su za ispunjavanje obaveza iz drugog završnog mjerila. Prvim zakonom unapređuje se regulatorni okvir iz oblasti platnog prometa u pravcu njegovog dodatnog usklađivanja sa propisima EU i povećava se nivo zaštite potrošača kod ugovaranja i korišćenja računa za plaćanje. Drugim zakonom se vrši potpuno usklađivanje sa Uredbom 2015/751 o međubankarskim naknadama za platne transakcije po osnovu kartica, čiji je cilj da se korisnicima platnih usluga obezbijede sigurna elektronska plaćanja, kao i da se riješi problem visokih i različitih međubankarskih naknada na osnovu platnih kartica.

U okviru pregovaračkog poglavlja 5 – Javne nabavke, Vlada je 9. VII 2020. donijela **Uredbu o listi vojne opreme i proizvoda, postupku i načinu sprovođenja javnih nabavki u oblasti odbrane i bezbjednosti**, čijim je donošenjem ispunjen niz obaveza iz drugog završnog mjerila u ovom poglavlju. Cilj Uredbe jeste jedinstveno uređenje

bezbjednosnih nabavki, kako bi se u granicama mogućeg ostvarili osnovni principi javnih nabavki, a istovremeno zaštitili nacionalni interesi Crne Gore u ovoj oblasti, što jeste jedna od garancija da bezbjednosni sistem Crne Gore može uspješno, blagovremeno i kvalitetno funkcionisati u pretpostavljenim i zadatim situacijama.

U okviru pregovaračkog poglavlja 6 – Privredno pravo, 30. IX 2020. donijeta su dva podzakonska akta u odnosu na Zakon o privrednim društvima i to: **Pravilnik o postupku registracije, bližoj sadržini i načinu vođenja Centralnog registra privrednih subjekata** i **Pravilnik o kriterijumima za određivanje i visini naknade za registraciju privrednih subjekata u Centralnom registru privrednih subjekata**. Donošenje ovih pravilnika predstavlja značajan iskorak u cilju ispunjenja drugog završnog mjerila u ovom poglavlju.

U okviru pregovaračkog poglavlja 8 – Konkurencija, održana je video-konferencija sa predstavnicima Evropske komisije na temu završnih mjerila putem onlajn aplikacije 24. IX 2020. Na video-konferenciji su definisane jasne smjernice i obaveze koje je Crna Gora treba da realizuje kako bi se ispunili uslovi za privremeno zatvaranje ovog pregovaračkog poglavlja.

U okviru pregovaračkog poglavlja 14 – Saobraćajna politika, Vlada je 6. VIII 2020. donijela **Nacionalni program sigurnosti vazdušnog saobraćaja**. Nacionalni program sigurnosti vazdušnog saobraćaja definiše regulatorne strukture i odgovornosti Crne Gore i ima za cilj da poboljša sigurnost civilnog vazduhoplovstva.

U okviru pregovaračkog poglavlja 17 - Ekonomska i monetarna unija, Vlada je 9. VII 2020. usvojila **Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period 2020 – 2023. godine**. U dokumentu je konstatovano da će dobri rezultati Crne Gore na ekonomskom planu u protekle tri godine privremeno biti prekinuti usljed simetričnog eksternog šoka na ekonomije širom svijeta, izazvanog pandemijom virusa Covid 19. Usvajanjem dokumenta se ide u pravcu ispunjavanja trećeg završnog mjerila.

U okviru pregovaračkog poglavlja 19 - Socijalna politika i zapošljavanje, Skupština je 27. VII 2020. donijela **Zakon o fondu rada** s ciljem da se preciznije urede organi upravljanja i njihova djelatnost, kao i postupak za ostvarivanje prava zaposlenog na isplatu neisplaćenih potraživanja, po osnovu prestanka radnog odnosa usljed stečaja kod poslodavca. Skupština je 30. VII 2020. donijela i **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju** kojim se obezbjeđuje veća stabilnost finansijskog sistema i adekvatnost penzijskih davanja, ali i poboljšavaju uslovi penzionisanja.

U okviru pregovaračkog poglavlja 20 – Preduzetništvo i industrijska politika, donijeta su dva zakona usmjerena na unapređenje nacionalnog inovacionog sistema putem razvoja inovacionih kapaciteta i inovacione infrastrukture i to: **Zakon o inovacionoj djelatnosti** i **Zakon o podsticajnim mjerama za razvoj istraživanja i**

inovacija. Zakoni predstavljaju bazičnu mjeru za jačanje IT privrede i funkcionisanje nacionalnog inovativnog ekosistema i omogućavaju širok spektar olakšica i podsticaja koji jednako važe za domaće i za međunarodne kompanije. Na ovaj način se podstiče otvaranje novih mogućnosti za povećanje inostranih investicija u Crnoj Gori i čine državu atraktivnom destinacijom za tehnološko preduzetništvo i testiranje novih tehnologija.

U okviru pregovaračkog poglavlja 21 – Trans-evropske mreže, Vlada je 27. VIII 2020. usvojila **Informaciju o dopuni Jedinственe liste prioritetnih infrastrukturnih projekata**. Pomenuta lista je prvi put usvojena krajem 2015, a u prethodnom periodu je ažurirana i dopunjavana u nekoliko navrata, čime se ispunjava drugo završno mjerilo.

U okviru pregovaračkog poglavlja 27 - Životna sredina i klimatske promjene, 10. IX 2020. održana je video-konferencija s predstavnicima Evropske komisije na temu klimatskih promjena. Na video-konferenciji su definisani dalji koraci u pogledu realizacije obaveza koje Crna Gora ima u ovoj oblasti, posebno u pogledu uspostavljanja sistema trgovine emisijama (ETS sistem) i sistema izvještavanja i verifikacije gasova staklene bašte (MRV). U periodu od 29. VII do 28. VIII 2020. održana je javna rasprava povodom **Nacrta akcionog plana za ispunjavanje završnih mjerila u poglavlju 27 – Životna sredina i klimatske promjene**, dok je javna rasprava o **Nacrtu petogodišnjeg plana upravljanja zaštićenim prirodnim dobrom Ulcinjske solane** organizovana u periodu od 7. VII do 28. VII 2020.

2.1. Informisanje javnosti o procesu pristupanja Evropskoj uniji

Kada je riječ o sprovođenju Strategije informisanja, odnosno informisanju javnosti o procesu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, u izvještajnom periodu su realizovane sljedeće aktivnosti:

6. VII 2020. – Održana panel debata: „Predsjedavanje EU 2020: Pogled u budućnost“

Generalni sekretarijat Vlade, u saradnji sa Crnogorskom panevropskom unijom organizovao je panel debatu povodom osme godišnjice pristupnih pregovora, kao i završetka predsjedavanja Hrvatske Savjetom Evropske unije i preuzimanja predsjedavanja od strane Njemačke.

Na panelu su govorili glavni pregovarač **Aleksandar Drljević**, predsjednica Crnogorske panevropske unije (CPEU) **Gordana Đurović** i ambasadori Republike Hrvatske i Savezne Republike Njemačke u Crnoj Gori **Veselko Grubišić** i **Robert Hajnrih Veber**.

6. VIII 2020. – Generalni sekretarijat Vlade je objavio šesti broj časopisa Eurokaz

U okviru više rubrika, kroz Eurokaz su predstavljene aktuelnosti iz pregovaračkog procesa, rezultati reformi koje Crna Gora sprovodi u procesu pristupanja i uspješni primjeri korišćenja EU fondova. Sagovornici Eurokaza govore na aktuelne teme iz pregovaračkog

procesa i o aktuelnostima iz domena funkcionisanja EU. Za Eurokaz pišu i govore predstavnici Vlade, Evropske komisije, novinari crnogorskih štampanih i elektronskih medija, kao i predstavnici lokalne samouprave.

8. VIII 2020. – Lansirana Kampanja „Aktiviraj se za kulturu – crnogorska baština dio evropskog nasljeđa“

Generalni sekretarijat Vlade u saradnji sa Ministarstvom kulture pokrenuo je kampanju „Aktiviraj se za kulturu – crnogorska baština dio evropskog nasljeđa“, povodom 12. avgusta, Međunarodnog dana mladih.

Cilj ovogodišnje kampanje, koja je realizovana u okviru projekta ME4EU, koji finansira EU, bio je da zainteresuje mlade ljude iz Crne Gore, uzrasta od 18 do 30 godina, za kulturnu baštinu i crnogorsko kulturno nasljeđe, ali i da im pokaže da je crnogorska kulturna baština neodvojiv dio evropske kulture. U okviru kampanje, organizovan je online kviz o poznavanju crnogorske kulture i kulturnih znamenitosti, u kom su mogli da učestvuju svi zainteresovani mladi ljudi iz Crne Gore.

Pet najboljih učesnika kviza je nagrađeno trodnevnim obilaskom crnogorskih kulturnih znamenitosti, uz boravak u nekoj od turističkih destinacija u Crnoj Gori. Trodnevni boravak je obezbijeđen za nagrađene, kao i za još jednu osobu koju žele da obraduju boravkom u crnogorskim turističkim centrima.

27 VIII 2020. – Objavljen dvanaesti broj Biltena Kancelarije za evropske integracije

Objavljen je dvanaesti broj Biltena Kancelarije za evropske integracije koji predstavlja najvažnije događaje i aktivnosti u procesu pristupanja EU tokom drugog kvartala 2020.

26. IX 2020. – Obilježan evropski dan jezika

Generalni sekretarijat Vlade je, u okviru projekta ME4EU, pripremio aktivnosti namijenjene mladima. Na *Facebook* stranici ME4EU 26. IX 2020. su objavljena tri nagradna pitanja u vezi sa poznavanjem evropskih jezika. Tri najbrža učesnika nagradne igre, koji su odgovorili tačno na postavljeno pitanje, nagrađeni su vrijednim nagradama.

Crnogorski građani su podržali obilježavanje ovog dana i pokazali svoje poznavanje evropskih jezika i to izgovarajući svima nama poznat moto „Distanca, ruke, maska“ na različitim evropskim jezicima, a video snimak je dostupan na društvenim mrežama ME4EU.

2.2. Aktivnosti Odbora za evropske integracije Skupštine Crne Gore u pregovaračkom procesu

U izvještajnom periodu, u fokusu rada Odbora za evropske integracije bili su vladavina prava i najvažnija pitanja u okviru pregovaračkih poglavlja 23 i 24. Ipak, zbog

epidemiološke situacije u Crnoj Gori, Odbor je bio prinuđen da otkaže veliki broj aktivnosti planiranih u julu mjesecu, koje su se odnosile na intenzivni nadzor nad trenutnim stanjem i aktivnostima nadležnih institucija u okviru procesa pristupanja Crne Gore EU.

U okviru svoje **nadzorne uloge** u procesu pregovora o članstvu u EU, Odbor je organizovao jedno konsultativno saslušanje predstavnika nadležnih institucija na temu izazova u poglavljima 23 i 24 kojem su prisustvovali predstavnici Kancelarije za evropske integracije, Ministarstva pravde, Ministarstva unutrašnjih poslova, Uprave policije, Ministarstva ljudskih i manjinskih prava, Kancelarije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore i Agencije za sprječavanje korupcije. Na sjednici je razgovarano o nalazima Evropske komisije iz Nezvaničnog radnog dokumenta (non pejper) o poglavljima 23 i 24, usvojenog u junu 2020. U okviru poglavlja 23, posebno je diskutovano o pitanjima: pravosudne mreže i unaprjeđenja disciplinskog okvira i sistema ocjenjivanja sudija i tužilaca, zaštite ukupnog korpusa ljudskih prava, borbe protiv diskriminacije i rada Ministarstva za ljudska i manjinska prava i Zaštitnika za ljudska prava i slobode Crne Gore. U okviru poglavlja 24 posebna pažnja je posvećena: rezultatima u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala i trgovine narkoticima, međunarodnoj policijskoj saradnji u borbi protiv organizovanog kriminala, ostvarenom bilansu rezultata u borbi protiv trgovine ljudima, te integrisanom upravljanju i zaštiti granica. Poslanici su se posebno interesovali i za korišćenje instituta sporazumnog priznanja krivice, uslovima i postupanjima u slučajevima lišavanja slobode, odnosno o istragama mogućih slučajeva kršenja ljudskih prava tokom epidemije virusa Covid 19 u Crnoj Gori.

3. Usklađivanje zakonodavstva s pravnom tekovinom EU

U izvještajnom periodu dato je mišljenje na ukupno **13 predloga propisa**, od čega **9 zakona** i **4 podzakonska akta**.

Od ukupnog broja datih mišljenja u **trećem kvartalu 2020**, **5** akata sadrži sekundarne izvore prava EU, od čega **4 zakona** i **1 podzakonski akt**.

1.	Predlog zakona o međubankarskim naknadama i posebnim pravilima poslovanja u vezi sa platnim karticama	MIF
2.	Predlog zakona o uporedivosti naknada povezanih sa računom za plaćanje potrošača, prebacivanju računa za plaćanje potrošača i računu za plaćanje sa osnovnim uslugama	MIF
3.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poreskoj	MIF

	administraciji	
4.	Predlog zakona o standardizaciji	MEK
5.	Predlog odluke o izmjeni i dopunama Odluke o bližim kriterijumima i postupku dodjele dugoročnih kredita fizičkim licima radi obezbjeđenja stana, odnosno stambenog objekta za socijalno stanovanje	MRT

4. Instrument pretpristupne podrške - IPA

4.1. IPA II – 2014-2020

Usljed proglašenja epidemije virusa Covid 19, tokom III kvartala 2020, kao i tokom prethodnog perioda, došlo je do usporavanja dinamike u implementaciji projekata koji se sprovode u okviru programa IPA 2014 i IPA 2015, ali i intenziviranja pripreme za ugovaranje projekata obuhvaćenih programima IPA 2016 i IPA 2017, uzimajući u obzir rokove ugovaranja koji su definisani predmetnim finansijskim sporazumima.

Tokom avgusta 2020, Kancelarija nacionalnog IPA koordinatora je pripremila sljedeće informacije, koje je Vlada usvojila 27. VIII 2020:

- Informaciju o Dopuni 1. Finansijskog sporazuma za Nacionalni akcioni program za Crnu Goru za 2016. godinu, s Predlogom dopune sporazuma;
- Informaciju o Finansijskom sporazumu između Vlade Crne Gore i Evropske komisije za IPA godišnji akcioni program za 2019. godinu, s Predlogom sporazuma;
- Informaciju o Finansijskom sporazumu između Vlade Crne Gore i Evropske komisije za IPA godišnji akcioni program za 2020. godinu, s Predlogom sporazuma;
- Informaciju o predlogu dopune Finansijskog sporazuma između Vlade Crne Gore i Evropske komisije za Sektorski operativni program za zapošljavanje, obrazovanje i socijalne politike za period 2015-2017, s Predlogom sporazuma;
- Informacija o dopuni Jedinstvene liste prioriternih infrastrukturnih projekata, s Predlogom dopunjene liste i
- Polugodišnji izvještaj o radu Nacionalne investicione komisije za period od 1. I 2020.do 30. VI 2020.

U skladu sa zaključcima Vlade, nacionalni IPA koordinator je 28. VIII 2020. potpisao Dopunu Finansijskog sporazuma za 2016. godinu, Finansijski sporazumu za 2019. godinu i Finansijski sporazum za 2020. godinu, čime su formalno-pravno kreirani uslovi za

korišćenje direkne budžetske podrške u iznosu od 40,5 miliona eura koja će služiti kao podrška odgovoru Crne Gore na posljedice uzrokovane virusom Covid 19. Potpisana je i Dopuna Finansijskog sporazuma između Vlade i Evropske komisije za Sektorski operativni program za zapošljavanje, obrazovanje i socijalne politike za period 2015-2017.

Kada je u pitanju programiranje Ipe III, nako što je Kancelarija nacionalnog IPA koordinatora krajem juna 2020. dostavila Evropskoj komisiji predloge projektnih ideja za programe IPA 2021 i IPA 2022, tokom izvještajnog perioda nije došlo do značajnijih izmjena u dinamici i čeka se na odgovor Evropske komisije na dostavljene predloge, kako bi institucije nastavile sa daljom izradom punih projektnih predloga.

Instrument za evropsku integraciju

Prvi sastanak Upravnog odbora Instrumenta za evropsku integraciju (IEI) u 2020. je održan 1. jula, kada je razmatrano 11 pristiglih aplikacija. Na 14. sastanku Upravnog odbora (UO) su odobrene tri aplikacije u vrijednosti od 351.990 eura.

U skladu sa pravilima i procedurama, za aplikacije koje su odobrene na sastanku UO, rok za dostavljanje nacрта projektnih ideja ugovornim tijelima je 1. XI 2020. Rok za finalizaciju projektnih ideja je dodatnih dva mjeseca nakon dostavljanja prvog nacрта.

Programi Višekorisićke Ipe

Evropska komisija je 28. VII 2020. usvojila Višekorisićki program za 2020. godinu – dio 2, ukupne vrijednosti od 32 miliona eura, koji obuhvata pet projekata, usmjerenih na zeleni rast, podršku pomirenju, kulturi, preduzetništvu i bezbjednosti. Dodatno, nastavljena je realizacija projekata koji su već u toku i započeto je sprovođenje novih, pri čemu su svi projekti u većoj ili manjoj mjeri preorjentisani i korigovani u dijelu projektnih aktivnosti, kako bi bili što primjenjiviji u kontekstu odgovora na virus Covid 19.

Zapadnobalkanski investicioni okvir (ZIO)

Kada je u pitanju ZIO, 28. VII 2020. je održana elektronska sjednica Nacionalne investicione komisije na kojoj je odobrena dopuna Jedinstvene liste prioriternih infrastrukturnih projekata i Polugodišnji izvještaj o radu Nacionalne investicione komisije za period od 1. I - 30. VI 2020. Prethodno, tokom redovnih konsultacija sa nadležnim ministarstvima i sektorskim radnim grupama evidentirana je potreba za dopunom Jedinstvene liste prioriternih infrastrukturnih projekata. Kancelariji za evropske integracije, kao tehničkom sekretarijatu Nacionalne investicione komisije, su dostavljena 4 projekta sa predlogom za uvrštavanje na Jedinstvenu listu prioriternih infrastrukturnih projekata, i to:

1. *Revitalizacija fortifikacione baštine Crne Gore, Gradski bedemi Kotora*, iz sektora Društvene djelatnosti, koji je predložilo Ministarstvo kulture u saradnji sa Opštinom Kotor. Svrha projekta je sanacija, revitalizacija i revalorizacija bedema kako bi se zaštitili od daljeg

propadanja i ujedno osiguralo očuvanje njihovih vrijednosti. Ukupna procijenjena vrijednost projekta je 17,7 miliona eura.

2. *Unapređenje sistema upravljanja otpadnim vodama opštine Pljevlja, II faza kanalizacione mreže*, iz sektora Zaštita životne sredine, koji je predložilo Ministarstvo održivog razvoja i turizma. Glavni cilj projekta je izgradnja kanalizacionog sistema koji će omogućiti efikasno i kvalitetno sakupljanje otpadnih voda opštine Pljevlja kroz izgradnju fekalne i atmosferske kanalizacije i priključenje stanovnika i privrede na kanalizacioni sistem. Ukupna procijenjena vrijednost projekta je 7,03 miliona eura.

3. *Rekonstrukcija sistema nasipa na rijeci Bojani u Crnoj Gori*, iz sektora Zaštita životne sredine, koji je predložilo Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja. Uzimajući u obzir da je sliv rijeke Bojane područje visokog rizika i da poplave nastaju kao posljedica obilnih padavina, ugrožavajući turističku infrastrukturu, cilj je da se stvori mehanizam kojim bi se na najefikasniji način smanjile brojne štete i gubici na imovini, infrastrukturi i biodiverzitetu ovog područja. Ukupna vrijednost projekta je 8,7 miliona eura.

4. *Unapređenje infrastrukture u Luci Bar* iz sektora Saobraćaj, predložen shodno zaključku Nacionalne investicione komisije. Svrha predloženog projekta je razvoj novih lučkih kapaciteta u sferi intermodalnog transporta, kao i prevoza putnika u skladu sa urbanističkim planom za luku Bar i razvojnim planovima Luke Bar, poštujući stvarne zahtjeve tržišta i principe održivog razvoja. Ukupna vrijednost projekta je 22,57 miliona eura za četiri planirane komponente.

Vlada je 27. VIII 2020. usvojila dopunjenu listu prioriternih infrastrukturnih projekata.

Programi EU

Programi Evropske unije usmjereni su na ekonomsku, socijalnu i političku integraciju prvenstveno država članica EU, uz mogućnost postepenog uključivanja država kandidata za članstvo. U finansijskoj perspektivi 2014-2020, Crna Gora učestvuje u deset programa Unije: Horizont 2020, Erasmus+, Kreativna Evropa, Cosme, Evropa za građane, Carine 2020, Evropski program za zapošljavanje i inovacije (EaSI), Fiskalis 2020, Program za rješenja interoperabilnosti i zajedničke okvire za evropsku javnu upravu, privredu i građane – ISA i Program pravde. Godišnji troškovi učešća u ovim programima uplaćivani su u skladu s dinamikom prispjeća obaveza i dobijenim zahtjevima za uplatu od strane Evropske komisije, a iz Instrumenta pretprijetne podrške se obezbjeđuju sredstva za refundaciju dijela troškova učešća. Tokom izvještajnog perioda zahtjevi za uplatu troškova učešća i zahtjevi za njihovu refundaciju procesuirani su shodno dinamici prispjeća.

Regionalna i teritorijalna saradnja

Zbog proglašenja epidemije Covid 19, došlo je do odlaganja održavanja određenog broja događaja i sastanaka važnih za sprovođenje programa prekogranične saradnje, koji

će biti realizovani u narednom periodu. Navedena situacija uzrokovala je i usporavanje sprovođenja projekata u okviru programa u kojima učestvuje Crna Gora.

U okviru programa prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija, nastavljeno je sprovođenje pet projekata od ukupno osam ugovorenih u okviru Prvog poziva, dok su tri uspješno završena. Proces ocjenjivanja projektnih prijedloga u okviru Drugog poziva je završen i sedam projekata je preliminarno predloženo za finansiranje. Zajednički odbor za nadgledanje Programa je, na sastanku održanom 9. IX 2020, dao pozitivno savjetodavno mišljenje na listu preliminarno predloženih projekata. Ugovaranje projekata se očekuje do kraja 2020. Finansijski sporazum za 2019. potpisan je od strane Crne Gore 25. VIII 2020. i dalje upućen Vladi Albanije. Pripremljeno je osmo izdanje biltena "Unapređivanje saradnje", koji sadrži aktivnosti i događaje realizovane u okviru programa Crna Gora – Albanija i Crna Gora - Kosovo. U okviru obilježavanja Dana evropske saradnje, pripremljena je virtualna izložba pod nazivom "Zajedno u izazovnim vremenima – unapređenje saradnje", koja promoviše dostignuća projekata finansiranih u okviru Prvog poziva.

Kada je riječ o Programu prekogranične saradnje Bosna i Hercegovina – Crna Gora, u toku je realizacija 11 projekata ugovorenih kroz Drugi poziv koji imaju za cilj unapređenje turističke ponude i bolje upravljanje lokalnim sistemima vodosnabdijevanja. U izvještajnom periodu ugovoren je još jedan projekat ukupne vrijednosti 584,65 hiljada eura, čiji je početak sprovođenja planiran za 1. XII 2020. *Webinar* pod nazivom „Sistem praćenja za korisnike grant sredstava“ održan je 7 - 8. VII 2020. putem *online* platforme.

U okviru programa prekogranične saradnje Crna Gora – Kosovo, nastavljeno je sprovođenje šest projekata ugovorenih u okviru Prvog poziva, dok je jedan projekat završen. U okviru Drugog poziva za dostavljanje predloga projekata ugovoreno je šest projekata, ukupne vrijednosti od oko 2,4 miliona eura, koji će se sprovoditi u oblastima zapošljavanja i turizma. Finansijski sporazum za 2019. potpisan je od strane Crne Gore 25. VIII 2020. i upućen Vladi Kosova.

U okviru programa prekogranične saradnje Srbija - Crna Gora sprovodi se tri od devet projekata ukupne vrijednosti 2,2 miliona eura, koji su ugovoreni u okviru Prvog poziva za dostavljanje predloga projekata. U toku je ocjenjivanje kompletnih predloga projekata podnesenih u okviru Drugog poziva, čije ugovaranje se očekuje do kraja 2020.

Takođe, u izvještajnom periodu je započeto planiranje i programiranje IPA III programa, u čiju svrhu je formirana Zajednička radna grupa, sastavljena od predstavnika relevantnih institucija iz navedenih zemalja. Tokom avgusta i septembra 2020. dostavljeni su upitnici zainteresovanim stranama za potrebe izrade *SWOT* analize i određivanje tematskih prioriteta budućeg Programa.

U okviru Interreg IPA programa prekogranične saradnje Hrvatska - Bosna i Hercegovina - Crna Gora 2014 - 2020, završen je postupak sprovođenja svih projekata koji

su ugovoreni u okviru Prvog poziva, te nastavljeno sprovođenje projekata Drugog poziva za dostavu projektnih predloga, koji su ugovoreni u prvoj polovini 2020. U toku izvještajnog perioda ugovoreno je dodatnih 13 projekata, pa zaključno sa trećim kvartalom ukupan broj ugovorenih projekata iznosi 23, od ukupno 30, koliko ih je odobreno za finansiranje na sastanku Zajedničkog odbora za nadgledanje krajem oktobra prošle godine. Za preostale odobrene projekte Drugog poziva u toku je postupak optimizacije budžeta, a njihovo ugovaranje se očekuje do kraja oktobra tekuće godine. Trinaesti po redu tehnički sastanak između Upravljačkog tijela i nacionalnih tijela država učesnica Programa održan je 11. IX 2020. Ovogodišnji Dan evropske saradnje, kojim se ujedno proslavlja i tridesetogodišnjica Interreg IPA programa, obilježen je 30. IX 2020. u Podgorici svečanom sadnjom drveća, koja se realizuje u tri države učesnica Programa, zasađeno je ukupno 30 sadnica, kao podsjetnik na brojne uspješne programske inicijative.

Kada je riječ o trilateralnom Interreg IPA programu prekogranične saradnje za Italiju, Albaniju i Crnu Goru, projekti odobreni i ugovoreni u okviru Prvog poziva i tematski projekti se u najvećoj mjeri uspješno sprovode. U vezi sa Drugim ciljanim pozivom, završeni su pregovori sa vodećim partnerima oko optimizacije budžeta. Predstoji faza ugovaranja koja je prolongirana uslijed novonastale Covid situacije. S obzirom na nemogućnost otpočinjanja sprovođenja projektnih aktivnosti, predloženo je njihovo odlaganje za drugu polovinu 2020. Nadalje, u cilju maksimalne iskorišćenosti programskih sredstava, otpočele su aktivnosti usmjerene na definisanje projektnih predloga koji bi za izvor finansiranja imali neutrošena sredstva i sredstva koja bi predstavljala eventualnu uštedu na nivou tekućih projekata (kapitalizacija). S tim u vezi, crnogorska strana je definisala listu predloga projekata i istu dostavila Zajedničkom sekretarijatu na dalju razradu. Naredni korak je usaglašavanje navedene liste i prioriteta za finansiranje s italijanskim i albanskim nacionalnim tijelima. Plan je da se projekti iz ciljanog poziva završe do kraja 2021. Sastanak Zajedničkog odbora za nadgledanje održan je 8. IX 2020, dok je Treći sastanak Radne grupe za programiranje održan 15. IX 2020.

Na nivou Dunavskog transnacionalnog programa (DTP) nastavljeno je sprovođenje projekata ugovorenih u okviru Drugog poziva. Nakon završenog postupka usklađivanja budžeta i aktivnosti, Upravljačko tijelo Dunavskog transnacionalnog programa objavilo je listu od 35 projekata odobrenih za finansiranje u okviru Trećeg poziva, za čiju je realizaciju opredijeljeno 66,66 miliona eura podrške iz fondova Evropske unije. Među odabranim partnerima nalazi se sedam crnogorskih institucija koje učestvuju u pet odobrenih projekata, ukupne vrijednosti 10,84 miliona eura. Ukupan iznos dobijenih sredstava za crnogorske partnere iznosi 643,7 hiljada eura. Realizacijom ovih projekata će se podstaći razvoj inovacija, održivo korišćenje nacionalne i kulturne baštine, obnavljanje i održavanje ekoloških koridora, kao i unapređenje energetske efikasnosti i poboljšanje institucionalnih kapacitete korisnika na području Dunavskog regiona. Na nivou programiranja, završene su nacionalne konsultacije, usvojena je Teritorijalna analiza i definisani su ciljevi politika

tokom naredne finansijske perspektive. Pored toga, sastanak Radne grupe za programiranje održan je 20 - 21. VII 2020. putem video konferencije.

U okviru izvještajnog perioda na nivou Jadransko-jonskog transnacionalnog programa (ADRION) nastavljeno je sprovođenje projekata ugovorenih u okviru Prvog i Drugog poziva za dostavljanje projektnih predloga, uprkos smetnjama izazvanim pandemijom Covid 19. Na XIV sastanku Odbora za nadglednje, održanom putem video konferencije 29. VII 2020, usvojena je lista od pet projekata odobrenih za finansiranje u okviru Trećeg poziva za Prioritetne oblast 1 (Inovativan i pametan region) i 3 (Povezan region), čija ukupna vrijednost iznosi 13,6 miliona eura. Riječ je o projektima koji imaju za cilj ostvarenje rezultata u oblasti socijalnih inovacija, plavog rasta, pomorskog i gradskog saobraćaja na području Jadransko-jonskog regiona. Crnogorske institucije učestvuju u četiri odobrena projekta, čija ukupna vrijednost iznosi 12,5 miliona eura. Sa druge strane, ukupan iznos dobijenih sredstava za crnogorske partnere iznosi oko 930 hiljada eura. Očekuje se da će postupak ugovaranja ovih projekata biti završen do kraja 2020. Održana su, takođe, tri sastanka Operativne grupe za programiranje Jadransko-jonskog transnacionalnog programa (Adrion) za period 2021 – 2027, i to 2. VII 2020, 30. VII 2020. i 30. IX 2020. putem video linka.

U okviru Mediteranskog transnacionalnog programa (MED), u Podgorici je 2. VII 2020. održan Implementacioni seminar za crnogorske korisnike projekata MED programa odobrenih na sastanku Odbora za nadgledanje održanog prošle godine. Odbor za nadgledanje odobrio je 21. VII 2020, pisanom procedurom, dva projekta u okviru II strateškog poziva za inovacije Prioritetne ose IV – Upravljanje Mediteranom. Crnogorski partneri učestvuju u oba projekta i to: Inovaciono preduzetnički centar Tehnopolis u projektu *BLUE BIO MED* i Naučno tehnološki park Crne Gore u projektu *B-Blue*, ukupno odobrenog budžeta u iznosu od 82,7 hiljada eura. Proces optimizacije budžeta i ugovaranja projekata biće završen do kraja oktobra 2020. Četvrti sastanak mreže predstavnika Prvog nivoa kontrole MED programa održan je 22. IX 2020, dok je Dvanaesti sastanak Odbora za nadgledanje održan 24. IX 2020. Takođe su održane i radionice, na temu finansijskih pitanja implementacije projekata, 25. IX 2020.

4.2. Tvining i Tajeks

Usljed proglašenja epidemije zarazne bolesti Covid 19, došlo je do odlaganja održavanja određenog broja Tajeks misija i sastanaka važnih za sprovođenje odobrenih projekata, koji će biti realizovani u narednom periodu. Navedena situacija uzrokovala je i usporavanje sprovođenja projekata u okviru Tvining projekata u kojima su crnogorske institucije korisnice. Direktorat Evropske komisije za susjedstvo i pregovore o proširenju je krajem septembra dostavio pismo kojim se institucije korisnice Tvining instrumenta obavještavaju o produžetku trajanja Deklaracije o uvođenju kriznih mjera do kraja 2020.

kojom se odobrava automatsko produžavanje svih projekata ukoliko se za time ukaže potreba.

4.3. Makroregionalne strategije

Tokom trećeg kvartala 2020, Kancelarija za evropske integracije nastavila je sprovođenje aktivnosti koje su započete u prethodnom periodu, a u vezi sa koordinacijom i praćenjem makroregionalnih strategija Evropske unije (EU) u kojima Crna Gora učestvuje: Strategija Evropske unije za Jadransko-jonski region (EUSAIR) i Strategija Evropske unije za Dunavski region (EUSDR).

Strategija Evropske unije za Jadransko-jonski region (EUSAIR) i strateški projekat „Jedinica za podršku – Podrška upravljanju Strategijom Evropske unije za Jadransko-jonski region – Facility Point“

Tokom trećeg kvartala nastavljen je proces koordinacije i praćenja sprovođenja Strategije EU za Jadransko-jonski region na nacionalnom nivou. Takođe, naslanjajući se na cjelokupan proces koordinacije i podrške, nastavljeno je i sprovođenje strateškog projekta „Jedinica za podršku – Podrška upravljanju Strategijom Evropske unije za Jadransko-jonski region (EUSAIR) – Facility Point“. Tokom ovog kvartala praćen je proces inkorporiranja makroregionalnih prioriteta i vodećih inicijativa (*flagships*) koji su predloženi Evropskoj komisiji za dalje inkorporiranje u najvažnija programska dokumenta za period 2021-2027, a sve u konsultacijama i komunikaciji s predstavnicima Evropske komisije i drugih zemalja učesnica. Uz podršku strateškog projekta „Jedinica za podršku – podrška upravljanju Strategijom Evropske unije za jadransko-jonski region (EUSAIR) – Facility Point“, predstavnici Kancelarije za evropske učestvovali su na 13. sastanku EUSAIR Upravnog odbora koji je održan 17. IX 2020. Dogovoren je nastavak praćenja definisanja prioriteta, na nacionalnom nivou, s obzirom da se uskoro očekuje finalizacija programskog okvira za IPA zemlje, koji je u fazi pripreme od strane Generalnog direktorata za susjedsku politiku i proširenje, a na osnovu kojeg će se relevantna tijela u zemlji izjasniti o prioritetima za period 2021-2027.

Strategija Evropske unije za Dunavski region (EUSDR)

Predstavnici Kancelarije za evropske integracije prisustvovali su sastancima Upravljačke grupe Prioritetne oblasti 10 Strategije Evropske Unije za Dunavski region (Institucionalni kapaciteti i saradnja). Prvi je održan 7. VII 2020, *online*, i na njemu je diskutovano o političkom dokumentu vezanom za veće uključivanje mladih u Strategiju Evropske unije za Dunavski region. Drugi sastanak održan je 16. IX 2020, takođe *online*, a na sastanku je razgovarano o načinima kojim je moguće unaprijediti aspekt prekogranične saradnje u zemljama članicama Strategije.

Strateški projekat Prioritet IV – Upravljanje Mediteranom (PANORAMED)

Situacija vezano za pandemiju Covid 19, dovela je do odlaganja pojedinih planiranih aktivnosti, dok su ostale spovedene usporenom dinamikom. U trećem kvartalu 2020. usvojena su tri važna dokumenta - ključne politike u oblastima obalnog i pomorskog turizma, pomorskog nadzora i inovacija. Takodje, odobrena su dva projekta iz radnog paketa Inovacije čiji je cilj promovisanje pametnih specijalizacija u oblasti plavih bio tehnologija, ukupne vrijednosti 3 miliona eura. Sastanak Upravnog odbora strateškog projekta PANORAMED održan je putem video konferencije 23. IX 2020.